

**DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA
OPĆINE BREZA ZA PERIOD
2022. - 2024. GODINE**

Breza, oktobar 2021. godine

Dokument okvirnog budžeta Općine Breza za period 2022.-2024. godine sadrži sljedeća poglavlja:

- I. Uvod u DOB Općine Breza za period 2022.-2024. godine
- II. Makroekonomski okvir
- III. Upravljanje javnim prihodima
- IV. Upravljanje javnim rashodima
- V. Budžetski prioriteti za period 2022.-2024. godine

UVOD

U skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj: 102/13, 9/14-isp., 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19), pripremljen je Dokument okvirnog budžeta (DOB) Općine Breza, koji je dio pristupa Srednjoročnog okvira rashoda za 2022.-2024. godine.

Izrada Dokumenta okvirnog budžeta za trogodišnji period postala je uobičajena praksa na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini. S obzirom da se temelji na prioritetima i politikama Vlade, Dokument okvirnog budžeta je koristan instrument u stvaranju kvalitetnijeg strateškog osnova za raspodjelu budžetskih sredstava.

Dokument okvirnog budžeta za period 2022. - 2024. godine izlaže fiskalnu strategiju i budžetske planove za slijedeće tri godine i ima za cilj da razvije bolju stratešku osnovu za pripremu budžeta. DOB predstavlja preliminarni okvirni Nacrta budžeta za 2022. godinu, te daje okvirna predviđanja za 2023. - 2024. godinu. Osnova za izradu budžeta zasniva se na procjeni privrednog razvoja, razvoja socijalnog sektora, makroekonomskih pokazatelja, te prognozi prihoda i rashoda za godine koje su obuhvaćene Dokumentom okvirnog budžeta.

Pri izradi ovog dokumenta korištene su projekcije prihoda dostavljene od nadležnih institucija, tj. Direkcije za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara BiH, Odjeljenja za makroekonomsku analizu Uprave za indirektno oporezivanje BiH, Federalnog ministarstva finansija, te DOB Vlade Ze-Do kantona, shodno tome sačinjene su i projekcije okvirnih rashoda Budžeta Općine Breza koje će prilikom svake izrad Budžeta za odgovorajuću godinu biti podložne revidiranju i potrebnim korekcijama.

Pri izradi ovog dokumenta korišteni su podaci iz sljedećih publikacija:

- Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, „Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj – decembar/prosinac 2020. godine,
- Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za decembar 2020.godine
- Odjeljenje za makroekonomsku analizu pri Upravi za indirektno oporezivanje BiH, „OMA Bilten“ broj: 189 i 190;
- Federalno ministarstvo finansija, Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH za period 2022.-2024. godine, Sarajevo, maj 2021. godine;
- Vlada Zeničko-dobojskog kantona, Smjernice ekonomske i fiskalne politike ZDK za period 2022.-2024. godine, Zenica, juni 2021. godine;
- Mjesečni statistički bilten kantoni br: 05-21,

SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Odjeljak A. Događaji iz proteklih godina

Preliminarni podaci BHAS-a (statistika nacionalnih računa) za K3 2020. godine (treći kvartal) ukazuju na to da su se ova dešavanja u glavnim trgovinskim partnerima i uvođenje „lockdown-a“ izrazito negativno odrazila i na privredna kretanja u Bosni i Hercegovini.

Naime, prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a, Bosna i Hercegovina je u periodu januar-septembar 2020. godine zabilježila pad BDP-a od 4,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po kvartalima, registrirane stope su iznosile K1 2020: 1,7%, K2 2020: -9,3% i u K3 2020: -6,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

Međutim, vrijedi također istaći da se Bosna i Hercegovina u tom smislu apsolutno ne razlikuje od ostalih zemalja u ovom dijelu svijeta i ako se imaju u vidu razmjere ekonomske krize koja je zahvatila cijeli svijet. S druge strane, ako se posmatra struktura privrednih kretanja u 2020. godine može se konstatovati da je pad BDP-a u Bosni i Hercegovini posljedica istovremenog pada kako agregatne ponude, tako i agregatne tražnje što je osnovno obilježje negativnog ekonomskog utjecaja globalne pandemije virusa Covid-19. Ako se ima u vidu da je Bosna i Hercegovina u vanjskotrgovinskom smislu, gotovo u potpunosti orijentisana ka tržištima zemalja EU i regiona, ne iznenađuje činjenica da je ovaj segment privrede najžešće pogođen krizom koju je izazvala pandemija.

Tako je pad privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima rezultirao slabljenjem izvozne tražnje za bh. izvoznim proizvodima i smanjenjem ukupne vanjskotrgovinske razmjene za oko 1/5 u odnosu na isti period prethodne godine. Prema podacima BHAS-a, Bosna i Hercegovina je u prvih 9 mjeseci 2020. godine zabilježila pad ukupnog izvoza (robe+usluge) od oko 20% u realnom smislu u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad uvoza iznosio oko 17%. Ova dešavanja u vanjskom sektoru odnosno slabljenje agregatne ponude, kao i eskalacija globalne pandemije Covid-19 posljedično su imale negativan utjecaj na sve segmente domaćeg tržišta. Pad fizičkog obima industrijske proizvodnje, smanjenje zaposlenosti, slabiji priliv doznaka građana iz inostranstva, slabija kreditna aktivnost i pad prometa u maloprodaji ukazuju na slabljenje raspoloživog dohotka građana u Bosni i Hercegovini.

Tako je, prema podacima BHAS-a za period januar-septembar 2020. godine, usljed oslabljenog raspoloživog dohotka građana i manjoj sklonosti ka potrošnji, došlo i do pada privatne (domaćinstva) potrošnje od oko 4% u realnom smislu. S druge strane, novonastale okolnosti usljed pandemije virusa Covid-19 zahtijevale su pojačan angažman institucija u Bosni i Hercegovini kroz povećanje izdataka za zaštitu javnog zdravstva i saniranje ekonomskih posljedica krize, što je dovelo do povećanja javne potrošnje od oko 0,4%.

Međutim, ovo povećanje nije ni izbliza dovoljno da bi se iskompenzirali gubici nastali u okviru privatne potrošnje, tako da je pad finalne potrošnje u Bosni i Hercegovini u periodu januar-septembar 2020 godine iznosio 3%, što je praktički značilo i pad BDP-a, obzirom da finalna potrošnja ima zastupljenost sa oko 90% u strukturi BDP-a. Investicije u strukturi BDP-a imaju nešto niži nivo zastupljenosti od oko 18%, što je prilično skromno za zemlju koja teži višem stadiju ekonomskog razvoja kakva je Bosna i Hercegovina. Novonastale okolnosti usljed izbijanja globalne pandemije virusa Covid-19 koje karakteriše neizvjesnost tržišta, pesimistična očekivanja i limitirani izvori finansiranja rezultirali su smanjenjem bruto investicija od oko 14% u odnosu na isti period prethodne godine.

Odjeljak B. Trenutno stanje u Bosni i Hercegovini

Za 2021. godinu projicira se izlazak iz krize, odnosno oporavak i rast ekonomije na svim nivoima, tj. na globalnom, europskom nivou pa i na nivou Bosne i Hercegovine, usljed stabilizacije u oblasti zdravstvenog sektora u pogledu pandemije.

Međunarodni monetarni fond je u aprilu 2021. godine projicirao rast svjetske ekonomije za 6% u 2021. godini, a u periodu 2022.-2024. godine sporiji rast po prosječnoj stopi 3,6%, te rast ekonomije Bosne i Hercegovine od 3,5% (World economic outlook, april 2021). Rast ekonomije Bosne i Hercegovine za period 2021.-2022. godinu projicira i Svjetska banka i to 2,8% i 3,5%¹. Direkcija za ekonomsko planiranje projicirala je realni rast ekonomije Bosne i Hercegovine u 2021. godini od 2,3%, te u periodu 2022.-2024. godina rast po prosječnoj stopi od 3,3%.

Odjeljak C. Projekcije bruto društvenog proizvoda (BDP)

Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine procjenjuje da će neizvjesnost uzrokovana pogoršanjem epidemiološke situacije, prolongirati očekivani proces ekonomske stabilizacije i oporavka u drugu polovinu 2021. godine. U DEP-ovom dokumentu iz marta 2021. godine se navodi da je stabilizacija uslovljena efikasnijim djelovanjem u borbi protiv pandemije koronavirusa, materijalizacijom pretpostavki ekonomskih kretanja u okruženju i učinkovitijim djelovanjem nadležnih institucija u procesu kreiranja i implementacije ekonomskih politika u Bosni i Hercegovini, te da se, imajući u vidu sve navedene okolnosti i efekat niske osnovice iz prethodne godine, u Bosni i Hercegovini na kraju 2021. godine može očekivati realni rast BDP od 2,3% u odnosu na prethodnu godinu.

U tabeli 1. predstavljene su posljednje projekcije Direkcije za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine (DEP, mart 2021) nominalnog i realnog rasta BDP-a za period 2020.-2024. godina.

Tabela 1. Projekcija rasta BDP-a, DEP, mart 2021

Projektovana stopa rasta BDP-a	Zvanični podaci	Projekcije				
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Nominalni rast	4,8	-3,7	3,1	4,7	4,5	5,5
Realni rast	2,9	-4,1	2,3	3,1	3,3	3,6

Prema istim projekcijama se očekuje da bi, usljed poboljšanja privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima i jačanju izvozne tražnje, Bosna i Hercegovina na kraju 2021. godine mogla ostvariti realni rast ukupnog izvoza od 4,7%, dok očekivani realni rast uvoza u 2021. godini iznosi 3%. Pod pretpostavkom stabilizacije proizvodnje i postepenog oporavka zaposlenosti, te povećanja priliva doznaka građana iz inostranstva, realni rast privatne potrošnje bi trebao iznositi oko 2%. Također se navodi da bi nastavak podrške zdravstvu i privredi u borbi sa pandemijom mogao dovesti do povećanja javne potrošnje od minimalno 1,3% u 2021.

Ključno uporište za DEP-ove projekcije ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini u periodu 2022.-2024. godine, predstavljaju predviđena kretanja privredne aktivnosti u eksternom okruženja (DEP se poziva na projekcije referentnih međunarodnih institucija), kao i doprinos internih dinamika u kreiranju ekonomskog rasta.

¹ Svjetska banka: Zapadni Balkan, Redovni ekonomski izvještaj br. 19, proljeće 2021

U DEP-ovom dokumentu iz marta 2021. se navodi da, osim preduslova poboljšanja u vanjskom okruženju, jako bitan uslov za oporavak ekonomskog rasta u zemlji tokom srednjoročnog perioda predstavlja i institucionalni kapacitet zemlje u provođenju strukturalnih reformi. Pod pretpostavkom materijalizacije navedenih okolnosti, prema projekcijama DEP-a u periodu 2022.-2024. godine, u Bosni i Hercegovini se očekuje nešto snažniji ekonomski oporavak sa prosječnom stopom realnog ekonomskog rasta od preko 3% na godišnjem nivou (tabela 1.).

Projekcije nominalnog i realnog BDP-a Federacije Bosne i Hercegovine, sa pripadajućim stopama rasta i očekivane inflacije prikazane su u tabeli 2.

Tabela 2. Makroekonomski pokazatelji za period 2022.-2024. godine²

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Nominalni BDP u mil KM	35.892	34.553	35.613	37.274	38.949	41.088
Nominalni rast u %	4,8	-3,7	3,1	4,7	4,5	5,5
BDP deflator (prethodna godina = 100)	101,8	100,4	100,7	101,5	101,2	101,8
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	35.240	34.431	35.363	36.711	38.487	40.356
Realni rast u %	2,9	-4,1	2,3	3,1	3,3	3,6
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	0,6	-1	0,7	1	1,1	1,2
Potrošnja u mil KM	33.334	32.636	33.508	34.686	35.935	37.584
Realni rast u %	2,3	-1,8	1,8	1,7	1,8	2,0
Vladina potrošnja u mil KM	6.862	7.061	7.202	7.433	7.656	7.870
Realni rast u %	0,9	2,5	1,3	0,7	0,5	0,3
Privatna potrošnja u mil KM	26.471	25.575	26.306	27.253	28.279	29.713
Realni rast u %	2,6	-2,9	2,0	2,0	2,2	2,4
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	6.994	6.112	6.351	6.972	7.609	8.443
Realni rast u %	5,8	-10,8	2,7	8,7	7,7	9,0
Vladine investicije u mil KM	929	836	859	969	1.077	1.239
Realni rast u %	4,1	-8,3	1,2	10,8	9,0	11,7
Privatne investicije u mil KM	6.064	5.276	5.492	6.003	6.531	7.204
Realni rast u %	6,1	-11,2	3,0	8,3	7,5	8,6
Uvoz u mil KM	19.482	16.622	17.421	18.627	20.143	21.958
Nominalni rast u %	1,7	-14,7	4,8	6,9	8,1	9,0
Realni rast u %	1,3	-11,4	3,0	4,5	5,1	5,3
Izvoz u mil KM	14.286	11.647	12.386	13.459	14.716	16.175
Nominalni rast u %	0,5	-18,5	6,3	8,7	9,3	9,9
Realni rast u %	0,4	-16,5	4,7	6,0	7,1	7,4
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	18,5	15,8	15,9	16,5	17,0	17,6
Bilans tekućeg računa u mil KM	-1.087	-1.090	-1.332	-1.457	-1.764	-2.075
Rast u %	-1,2	29,3	3,5	7,4	13,4	15,2
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-3,1	-4,1	-4,2	-4,3	-4,6	-5,1

² IZVOR: DEP - mart 2021. godine

Odjeljak D. Realni sektor

Statistički podaci BHAS-a o kretanju fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2020. godini, ukazuju na nastavak negativnog trenda iz prethodne godine koji je dodatno intenziviran usljed širenja globalne pandemije virusa Covid-19. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-decembar 2020. godine, Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 6,2% u odnosu na prethodnu godinu.³ Ako se industrijska proizvodnja u 2020. godini posmatra po sektorima, vidljiv je pad proizvodnje u sva tri sektora, pri čemu je izvozno orijentisana prerađivačka industrija najviše pogođena negativnim uticajima globalne pandemije virusa Covid-19, i zabilježila je pad proizvodnje od 7,6% u odnosu na prethodnu godinu. Pored prerađivačke industrije u 2020. godini, došlo je do pada fizičkog obima proizvodnje od 1,1% u rudarstvu, i oko 5% u sektoru za proizvodnju električne energije

Međutim, također vrijedi istaknuti da je u godini koju je obilježila globalna pandemija Covid-19 tokom četvrtog kvartala 2020. godine, došlo do uslovno rečeno blage stabilizacije ekonomskih prilika kod industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Naime, za razliku od prva 3 kvartala kad je Bosna i Hercegovina bilježila čak i dvocifrene stope pada proizvodnje, tokom četvrtog kvartala zabilježeni su prvi znaci postepene stabilizacija ukupne proizvodnje u zemlji, pri čemu je u decembru nakon dugo vremena zabilježeno povećanje ukupnog obima industrijske proizvodnje od skoro 3%.

Ovdje posebno vrijedi istaći povećanje proizvodnje u okviru izvozno orijentisane prerađivačke industrije u decembru od 6%, koje je dovelo do povećanja izvoza u od skoro 15% u decembru 2020. godine. Snažniji oporavak kako industrijske proizvodnje, tako i ukupne ekonomske aktivnosti u Bosni i Hercegovini, zahtijevat će nastavak i dodatno osnaživanje ovih trendova u okviru svih sektora bosansko-hercegovačke ekonomije.

Maloprodaja

Prema zvaničnim podacima BHAS-a, pad trgovine u maloprodaji koji je započeo sa pojavom pandemije Covid-19, nastavljen je i u zadnjem mjesecu 2020. godine. Ukoliko se posmatra period januar-decembar 2020. godine, pad ukupne trgovine u tom periodu je iznosio 8,3%. Smanjen promet u ovom periodu, usljed slabije potražnje, najviše se osjetio kod trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicama gdje je zabilježen pad prometa za 21%, te kod prometa u trgovini na malo, osim trgovine motornim gorivima za 4,6%.

Raspoloživi podaci za mjesec decembar 2020. godine, ukazuju na realni pad ukupne trgovine na malo u Bosni i Hercegovini od 6,3%⁴.

Promet u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u nespecijaliziranim prodavnicama ostvario je pad od 4,1%, dok je u isto vrijeme promet u trgovinama na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima ostvario pad od 17,6%.

Nešto bolji rezultati u maloprodaji su ostvareni kod trgovine na malo informacijsko-komunikacijskom opremom, gdje je promet u posmatranom mjesecu porastao za 8,7%, kod trgovine na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju je zabilježen rast od 3,5% te kod trgovine na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica od 1,9%.

Kod trgovine opremom za domaćinstvo, rast prometa u mjesecu decembru 2020. godine je ostvaren kod trgovine na malo sportskom opremom, igrama i igračkama za 14,6% te kod prometa u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima za 1,5%.

³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini

⁴ Izvor podataka: BHAS, Indeksi prometa trgovine na malo u Bosni i Hercegovini, juni 2020.

Nasuprot tome, ostale kategorije bilježe smanjenje prometa pa je tako u trgovini na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima zabilježen pad od 15,9%, trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo od 8,5%, kao i u trgovini tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože gdje je zabilježen pad prometa od 0,9%.

Transport

Podaci za cestovni transport u trećem kvartalu 2020. godine ukazuju na pad transporta roba, gdje je zabilježeno smanjenje od 12,8% u odnosu na treći kvartal 2019. godine. Broj prevezenih putnika u cestovnom prevozu bilježi pad od 60,8%, dok je istovremeno prevoz putnika u gradsko-prigradskom prevozu zabilježio smanjenje od 25,4%. Kada se posmatra promet roba i putnika u željezničkom saobraćaju, zabilježeno je smanjenje obima prevezene robe od 16,3%, kao i pad broja prevezenih putnika za 79,6%. Kod avio saobraćaja je kao direktna posljedica pojave pandemije Covid-19, također došlo do drastičnog pada broja prevezenih putnika za 80,1% u odnosu na isti period prošle godine.

Djelatnost prometa transporta i skladištenja je u trećem kvartalu 2020. godine, ostala na istom nivou kao i godinu ranije u istom kvartalu. U oblasti poštanskih i kurirskih djelatnosti ostvareni rast iznosio je 17,6%, dok je nasuprot tome kod skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu zabilježena negativna stopa rasta od 8,3%, kao i u oblasti kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta gdje je, u posmatranom periodu, ostvaren pad prometa od 1%.

Tržište rada i cijene

U novembru 2020. godine broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini je iznosio 814,7⁵ hiljada i manji je za 0,9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Najznačajnije smanjenje broja zaposlenih lica bilo je u području djelatnosti prerađivačke industrije, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstva i ugostiteljstva), trgovine na veliko i malo, te prevoza i skladištenja.

U okviru prerađivačke industrije, smanjenje obima proizvodnje uticalo je na broj zaposlenih lica u ovoj djelatnosti, koji je u posmatranom mjesecu smanjen za 1,9% uz negativan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih oko 0,4%.

Broj zaposlenih lica u novembru 2020. godine je smanjen i u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane za 6,1% uz negativan doprinos rastu oko 0,3% (smanjen broj posjeta i noćenja turista u Bosni i Hercegovini). Pored industrije i ugostiteljstva, broj zaposlenih lica je značajno smanjen i u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (-2%) uz negativan doprinos rastu od 0,4%⁶. U području djelatnosti prevoza i skladištenja broj zaposlenih je smanjen za 3,3% uz negativan doprinos rastu od 0,2%.

Broj registrovanih nezaposlenih lica u decembru 2020. godine je iznosio oko 413,6 hiljada i uvećan je za 2,9% u odnosu na decembar 2019. godine. Stopa registrovane

---

⁵ Na osnovu polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembar 2020. godine, početkom decembra 2020. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenim osobama, dobijenih mjesečnim istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do septembra 2020. godine konačni, a za ostale mjesece 2020. godine privremeni.

⁶ Ukupan promet trgovine na malo u Bosni i Hercegovini, posmatran u tekućim cijenama, u novembru 2020. godine zabilježio je pad od 9,8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Izvor: BHAS, Poslovne statistike, indeksi prometa trgovine na malo, novembar 2020. godine.

nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u novembru 2020. godine je iznosila 33,7%, i veća je u odnosu na isti mjesec 2019. godine oko 0,9%⁷.

U novembru 2020. godine prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini nominalno je uvećana za 4,2% u odnosu na novembar 2019. godine i iznosila je 966 KM.

Najniža prosječna isplaćena neto plata u novembru 2020. godine bila je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (594 KM), a najveća prosječna isplaćena neto plata bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.575 KM).

Inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena u EU 27 u 2020. godini iznosila je 0,7%, što je znatno sporiji rast cijena, ako se uzme u obzir da je u 2019. godini iznosila 1,4%. Na rast ukupnog nivoa cijena veliki uticaj su imale cijene sirove nafte. Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu energenata, prema podacima Svjetske banke, u decembru 2020. godine bila je nešto viša u odnosu na prethodni mjesec (6,4 \$/barelu) i iznosila je 48,7 \$/barelu. Međutim, u pređenju sa decembrom 2019. godine, cijena sirove nafte bila je niža za 23,1%.

Za razliku od cijena sirove nafte, indeks hrane na svjetskom tržištu u decembru 2020. godine nastavio je da raste, odnosno cijena hrane u posmatranom mjesecu 2020. godine uvećana je za 13,9% u poređenju sa decembrom 2019. godine.

U decembru 2020. godine deflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini iznosila je 1,6% u poređenju sa decembrom 2019. godine. U periodu I-XII 2020/I-XII 2019 deflacija je iznosila 1%. U posmatranom periodu smanjenje cijena zabilježeno je u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanja kuće, odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata kao i odjeljku prevoza. Pad cijena u navedenim odjeljcima imao je značajan deflatorski učinak na ukupni nivo cijena.

FISKALNE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Glavna karakteristika fiskalne politike Federacije Bosne i Hercegovine za period 2022-2024. godine prvenstveno se ogleda u provedbi mjera oporavka ekonomije nakon pandemije virusa COVID-19, i nastavku prethodno poduzetih aktivnosti na suzbijanju „sive ekonomije“, stvaranju povoljnijeg i stabilnijeg poslovnog okruženja, povećanju priliva domaćih i stranih investicija, a u cilju poticaja ekonomskog rasta, povećanja fiskalnog prostora i u konačnici pružanja podrške dugoročnoj makroekonomskoj stabilnosti zemlje. Kao i ranijih godina, svi reformski procesi u ovoj oblasti prvenstveno su fokusirani na približavanje standardima Evropske Unije.

U narednom periodu, u cilju predlaganja kvalitetnijih zakonskih rješenja na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, planirano je razmatranje stanja u oblasti oporezivanja imovine, koje je trenutno regulirano sa ukupno 20 zakonskih akata na nivou kantona.

Za što adekvatnije praćenje efekata planiranih mjera porezne politike na fiskalni sistem, planirane su kontinuirane aktivnosti na uspostavi što kvalitetnijeg izvještavanja prema OECD metodologiji i nadalje, pripremi uporedivih analiza.

Interaktivni Registar naknada i taksi u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji pruža transparentnost i dostupnost svim relevantnim informacijama iz oblasti naknada i taksi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, kako za obveznike plaćanja (postojeće poslovne subjekte, potencijalne investitore i fizička lica), tako i obrađivače, predlagače i donosioc

---

⁷ Stopa registrovane nezaposlenosti predstavlja procentualno učešće nezaposlenih lica u ukupnoj radnoj snazi i odnosi se na novembar jer podaci o broju zaposlenih lica za decembar nisu objavljeni u periodu izrade Informacije.

javnih politika u ovoj oblasti, na svakom nivou vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, u narednom periodu će dobiti format web aplikacije, a kako bi se istom pružio pravni osnov, kao i podrška njegovoj održivosti i redovitom ažuriranju, predložen je Zakon o jedinstvenom registru taksi i naknada u Federaciji Bosne i Hercegovine koji je u parlamentarnoj proceduri.

Radi unapređenja poslovnog okruženja, fokus će biti stavljen na nastavak aktivnosti usmjerenih na uspostavi jednošalterskog sistema poslovanja, što će značajno ovisiti od usvajanja Zakona o elektronskom potpisu u Federaciji Bosne i Hercegovine i njegovoj primjeni.

Siva ekonomija prepoznata je kao vodeći faktor negativnog uticaja na fiskalnu politiku i cjelokupnu ekonomsku sliku. Kako je njena glavna uloga i razlog djelovanja utaja poreza, takva pojava implicira zadržavanje određenog nivoa prihoda skrivenih izvan zvanične statistike, što lančano utiče i na samo iskazivanje visine bruto domaćeg proizvoda, odnosno stvara iskrivljenu sliku stvarnog ekonomskog stanja. Nadalje, posljedično tome, vodeći se pogrešnim pokazateljima, postoji opasnost od donošenja pogrešnih odluka, predlaganja pogrešnih politika, a u cilju obezbjeđenja dodatnih izvora nedostajućih javnih prihoda, može doći i do povećanja poreznog tereta za one obveznike, koji poštuju zakonske propise u potpunosti. Stoga, u narednom periodu poseban fokus će biti stavljen na mjere suzbijanja neformalne ekonomije.

Izazovi sprječavanja sive ekonomije i porezne utaje, te uspostave veće porezne discipline od strane poreznih obveznika, nameću obavezu jačanja inspekcija i unapređenja njihove uzajamne koordinacije i komunikacije, posebno u smislu većeg obuhvata relevantnih informacija koje bi se razmjenjivale između mjerodavnih tijela.

U narednom periodu, fokus porezne politike bit će usmjeren i na prilagođavanju legislative i procesa, obzirom da je Bosna i Hercegovina postala članica Globalnog foruma za transparentnost i razmjenu informacija u porezne svrhe u 2018. godini, te je u 2019. godini postala članicom u Inkluzivnom okviru za provedbu i praćenje mjera razvijenih u okviru Projekta OECD-a/G20 sprečavanja erozije porezne osnovice i premještanja dobiti (Inkluzivni okvir o BEPS-u), te je potpisala Multilateralnu konvenciju o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreznim pitanjima (MAC) i Multilateralnu konvenciju o provedbi mjera za sprečavanje erozije porezne osnovice i premještanja dobiti koje se odnose na porezni ugovor (MLI).

Primjenom izmijenjenih i dopunjenih odredbi Zakona o fiskalnim sistemima u Federaciji Bosne i Hercegovine, čije je usvajanje planirano 2020. godine, stvara se pretpostavka jačoj poreznoj disciplini, smanjenju nelojalne konkurencije i boljem uređenju tržišta u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Nadalje, pod uticajem globalne ekonomije, usljed razvoja i širenja novih, prvenstveno digitalnih načina poslovanja, otvara se dodatni prostor za razvoj sive ekonomije. U pravcu preventivnog djelovanja, planirano je i jasno definisanje mjera, aktivnosti, rokova i plana dinamike za tehničko-tehnološko unapređenje sistema fiskalizacije, na čijoj provedbi će se aktivno raditi u narednom periodu.

Provedbom svih prednje navedenih mjera, doprinijet će se osiguranju dodatnog i stabilnog izvora poreznih prihoda, a time otvoriti prostor za smanjenje parafiskalnog pritiska za pravne subjekte, koji već posluju unutar formalne ekonomije.

U oblasti pripadnosti i raspodjele javnih prihoda provode se kontinuirane aktivnosti analize efekata postojećih zakonskih rješenja i analize inicijativa korisnika prihoda za izmjene istih, sa ciljem davanja prijedloga za poboljšanje vertikalne i horizontalne raspodjele prihoda od indirektnih poreza i sistema izjednačavanja, a koji će pružiti osnov za pripremu novog Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine. Uzimajući u obzir da, navedeni Zakon ima direktni finansijski uticaj na preko 80 korisnika različitih nivoa vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, počev od federalnog nivoa, do jedinica lokalne

samouprave, njegovo donošenje će prvenstveno ovisiti o spremnosti svih aktera na prihvatanje kompromisa i zajednički dogovor.

U konačnici, realizacija svih prezentiranih mjera zavisit će prije svega od političke stabilnosti i institucionalne spremnosti nosilaca aktivnosti, kao i drugih nepredviđenih događaja koji bi eventualno usporili i/ili odgodili procese.

Projekcije prihoda od indirektnih poreza na nivou Bosne i Hercegovine

U narednom srednjoročnom periodu, slijedeći ukupan plan naplate prihoda na Jedinstvenom računu, pretpostavljen od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA), kao i projekciju kretanja koeficijenta učešća Federacije Bosne i Hercegovine u međuentiteskoj raspodjeli, baziranog na prognozama ostvarenja krajnje potrošnje, predviđa se da će u 2022. godini ukupno doznačena sredstva od indirektnih poreza za Federaciju Bosne i Hercegovine biti veća za 3,70%, dok se u 2023. i 2024. očekuje njihov rast od 4,07% i 5,06%. Kada iz navedenog isključimo sredstva namjenjena otplati vanjskog duga, pretpostavljena stopa rasta ukupnih raspoloživih prihoda od indirektnih poreza u 2022. godini iznosit će 5,34% u odnosu na bazu iz 2021. godine.

U 2023. godini doći će do značajnijeg porasta dospijea obaveza na ime otplate vanjskog duga, uslijed čega će i pored pretpostavljenog rasta naplate prihoda na Jedinstvenom računu, raspoloživi prihodi od indirektnih poreza za korisnike u Federaciji Bosne i Hercegovine pretrpjeti smanjenje od 3,52% u poređenju sa 2022. godinom. U 2024. godini, prateći rast naplate na ukupnom nivou, raspoloživi dio prihoda od indirektnih poreza, nakon odbitka sredstava za otplatu vanjskog duga, trebao bi biti veći za 5,96% u odnosu na uporednu bazu iz 2023. godine.

Projekcija prihoda od indirektnih poreza (bez namjenskih prihoda Direkcije za ceste) za Zeničko-dobojski kanton i općine/gradove Zeničko-dobojskog kantona za 2022. - 2024. godinu

Nivo vlasti	IZVRŠENJE	PROJEKCIJA			
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
1.1. Zeničko-dobojski kanton	177.275.000	177.823.868	187.328.140	180.742.113	191.512.645
1.2. Općinski/gradski budžeti	39.546.200	34.365.858	36.202.633	34.929.832	37.011.322
1.2.1. Breza	1.456.000	1.282.717	1.351.275	1.303.767	1.381.460
1.2.2. Doboju Jug	379.000	332.790	350.577	338.252	358.408
1.2.3. Kakanj	4.102.300	3.626.992	3.820.847	3.686.514	3.906.196
1.2.4. Maglaj	2.557.000	2.196.837	2.314.253	2.232.889	2.365.948
1.2.5. Olovo	1.168.000	1.015.221	1.069.482	1.031.882	1.093.372
1.2.6. Tešanj	4.758.000	4.252.554	4.479.843	4.322.342	4.579.913
1.2.7. Usora	1.102.000	537.098	565.805	545.912	578.444
1.2.8. Vareš	974.100	844.613	889.756	858.474	909.631
1.2.9. Visoko	3.821.700	3.382.665	3.563.461	3.438.178	3.643.061
1.2.10. Zavidovići	4.176.000	3.563.804	3.754.281	3.622.290	3.838.144
1.2.11. Zenica	11.884.100	10.470.255	11.029.866	10.642.081	11.276.249
1.2.12. Žepče	3.168.000	2.860.311	3.013.188	2.907.251	3.080.496

Tabela 3.

Prihodi prikupljeni po osnovu indirektnih poreza (PDV-a, carinskih i akciznih dažbina) se uplaćuju na Jedinostveni račun Uprave za indirektno oporezivanje nakon čega se raspodjeljuju kako slijedi:

1. Raspodjela na račun rezervi,
2. Raspodjela sredstava za potrebno finansiranje institucija Bosne i Hercegovine,
3. Otplata vanjskog duga,
4. Raspodjela prihoda između entiteta i Brčko Distrikta.

Nakon raspodjele sredstava za otplatu vanjskog duga, preostalo se raspodjeljuje između entiteta i nižih nivoa vlasti.

U skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u FBiH („Službene novine FBiH“ broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14 i 94/15) prihodi sa Jedinostvenog računa se dijele kako slijedi:

1. Finansiranje funkcija Federacije	36,20 %
2. Finansiranje funkcija kantona	51,23 %
3. Finansiranje funkcija jedinica lokalne samouprave	8,42 %
4. Finansiranje funkcija grada Sarajeva	0,25%
5. Direkcije za ceste	3,90 %

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza s jedinstvenog računa za Zeničko-dobojski kanton očekuje se u iznosu od 177,2 miliona KM u 2021. godini i 187,3 miliona u 2022. godini što predstavlja rast od 5,7% u odnosu na 2021. godinu. U dvije naredne fiskalne godine ovi iznosi su projicirani na 180,7 miliona KM u 2023. godini, te 191,5 miliona KM u 2024. godini.

Porez na dodanu vrijednost

U prvoj polovini 2020. godine, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 2,3 milijarde KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine manje za 9,3%. Neto prihodi po osnovu PDV-a su iznosili oko 1,7 milijardi KM, što je 6,7% manje. Uprkos rastu neto prihoda od PDV-a tokom prvog kvartala 2020. godine, smanjenje od skoro 18% iz drugog tromjesečja je bitnije uticalo na stopu tokom posmatranog perioda. U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba koji su manji za 15,3% g/g dok je naplaćeni prihod od PDV-a, iz prometa domaćih roba i usluga ostvario rast od 1,1% .

Što se tiče druge polovice 2020. godine, u strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba koji su manji za 12,9%, dok je naplaćeni prihod od PDV-a, koji se odnosi na promet domaćih roba i usluga zadržao pozitivnu stopu od 0,7%.

Prvi skromni signali oporavka naplate bruto PDV-a, nakon dužeg perioda negativnih trendova uzrokovanih pandemijom COVID-19 virusa, zabilježeni su već u februaru 2021.godine, da bi u martu bio ostvaren rast od 5,7%. Nominalno, naplata bruto PDV-a u prvom kvartalu 2021. godine je dostigla naplatu iz prvog kvartala 2020. godine.

Direktni porezi

Oslabljena ekonomija, pad izvoza, turbulencije kako na domaćem tako i na tržištima značajnih međunarodnih ekonomskih partnera, u 2020. godini negativno su se odrazile na nivo naplate prihoda od poreza na dobit u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji su u poređenju sa 2019. godinom smanjeni za 8,4%.

Prateći prvenstveno tekuće trendove u naplati, očekuje se da će u 2021. godini nivo naplate ukupnih prihoda od poreza na dobit u Federaciji Bosne i Hercegovine biti veći za 3,57% u odnosu na ostvarenje iz 2020. godine. Pretpostavljeni rast isključivo je generisan

pozitivnim očekivanjima u naplati od strane obveznika, koji uplatu vrše u korist kantonalnih budžeta. Prateći prognoze privrednog oporavka, kao i jačih investicijskih aktivnosti od 2022. godine pa nadalje, očekuje se da će ukupni prihodi od poreza na dobit u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2022.; 2023. i 2024. godini stabilno rasti po stopama: 3,45%; 4,18% i 4,34%.

U 2020. godini naplata prihoda od poreza na dohodak u Federaciji Bosne i Hercegovine pretrpjela je smanjenje od 0,61% u odnosu na 2019. godinu. Rast nivoa isplaćene bruto plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine, u 2020. godini jednim dijelom kompenzirao je gubitke u naplati javnih prihoda proizašlih iz ostvarenog dohotka, nastale porastom nezaposlenosti, uslijed pandemije. Također, mjere Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za subvencioniranje uplata obaveznih doprinosa ekonomski pogođenih subjekata, kao i mjere finansiranja minimalne plaće od strane većeg broja kantonalnih vlada, dijelom su uspjele zaštititi visinu i redovitost isplaćenog dohotka, što se odrazilo i na nivo naplate ovih prihoda.

Prateći tekuće trendove u naplati po svim izvorima oporezivog dohotka pojedinačno, kao i pretpostavljeni skromniji rast broja zaposlenih lica i rasta prosječne neto plaće u 2021. godini, predviđa se da će u ovoj godini ukupan nivo naplate prihoda od poreza na dohodak biti veći za 5,2% u odnosu na bazu iz 2020. godine. Dio pretpostavljenog rasta vezan je i za privremeno obustavljene uplate akontacija poreza na dohodak od samostalne djelatnosti u 2020. godini, koje su djelimično izmirene tokom prvog kvartala 2021. godine.

Nadalje, očekivane stope rasta u periodu 2022.-2024. godine, zasnovane prvenstveno na prognozama kretanja na tržištu rada, iznose: 3,58%; 4,62% i 4,71%.

Porez na dohodak

U 2020. godini naplata prihoda od poreza na dohodak u Federaciji Bosne i Hercegovine pretrpjela je smanjenje od 0,61% u odnosu na 2019. godinu. Rast nivoa isplaćene bruto plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2020. godini jednim dijelom kompenzirao je gubitke u naplati javnih prihoda proizašlih iz ostvarenog dohotka, nastale porastom nezaposlenosti, uslijed pandemije. Također, mjere Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za subvencioniranje uplata obaveznih doprinosa ekonomski pogođenih subjekata, kao i mjere finansiranja minimalne plaće od strane većeg broja kantonalnih vlada, dijelom su uspjele zaštititi visinu i redovitost isplaćenog dohotka, što se odrazilo i na nivo naplate ovih prihoda.

Prateći tekuće trendove u naplati po svim izvorima oporezivog dohotka pojedinačno, kao i pretpostavljeni skromniji rast broja zaposlenih lica i rasta prosječne neto plaće u 2021. godini, predviđa se da će u ovoj godini ukupan nivo naplate prihoda od poreza na dohodak biti veći za 5,2% u odnosu na bazu iz 2020. godine. Dio pretpostavljenog rasta vezan je i za privremeno obustavljene uplate akontacija poreza na dohodak od samostalne djelatnosti u 2020. godini, koje su djelimično izmirene tokom prvog kvartala 2021. godine.

Nadalje, očekivane stope rasta u periodu 2022.-2024. godina, zasnovane prvenstveno na prognozama kretanja na tržištu rada, iznose: 3,58%; 4,62% i 4,71%.

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda FBiH propisano je da kantonu pripada najviše 65,54% od poreza na dohodak uplaćenog u kantonu, a jedinici lokalne samouprave najmanje 34,46% od poreza na dohodak uplaćenog u svakoj jedinici lokalne samouprave.

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda na području Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj: 1/06, 2/06, 5/06, 7/09 i 12/13) svim općinama/gradovima Zeničko-dobojskog kantona je ustupljen dio uplaćenog prihoda od poreza na dohodak u iznosu od 34,46%, dok je općini Žepče ustupljen u iznosu od 44,46%.

Očekivani nivo prihoda po osnovu poreza na dohodak u 2021. godini za Kanton iznosi 37 miliona KM.

U 2022. godini projiciran je ukupan iznos prihoda po osnovu poreza na dohodak od 38,4 miliona KM, što predstavlja povećanje od 3,7% u odnosu na očekivani nivo ovih prihoda u 2021. godini, porast ovih prihoda projiciran je i u narednim godinama, 4,4% u 2023. i 4,9% u 2024. godini, a što iznosi 40,1 miliona KM u 2023., te 42,1 miliona u 2024. godini.

Projekcija prihoda od poreza na dohodak za Zeničko-dobojski kanton i općine /gradove Zeničko-dobojskog kantona za 2022. – 2024. godinu

Vrsta prihoda	PROJEKCIJA			
	2021.	2022.	2023.	2024.
1. Porez na dohodak	56.544.089	58.595.835	61.329.300	64.240.254
1.1. Kantonalni budžet	37.058.996	38.403.710	40.195.223	42.103.062
1.2. Općinski/gradski budžeti	19.485.093	20.192.125	21.134.077	22.137.192

Tabela 4.

STRUKTURA PRIHODA I POTROŠNJE BUDŽETA OPĆINE BREZA

PRIHODI BUDŽETA OPĆINE BREZA

Ukupni poreski i neporeski prihodi i primici u Budžetu Općine Breza u 2021. godini planirani su u iznosu od 5.360.055 KM, što u odnosu na prihode ostvarene za 2020. godinu predstavlja uvećanje od 11%.

U ovoj tabeli navedene su projekcije prihoda za Budžet Općine Breza za period 2022. - 2024. godine u ukupnom iznosu (budžetska sredstva, prihodi od sopstvene djelatnosti, namjenska sredstava i sredstva donacija) koje su date od strane Direkcije za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine i Federalnog ministarstva finansija i Ministarstva finansija Zeničko-dobojskog kantona u dijelu neporeznih prihoda.

Služba za finansije,inspekcijske poslove i opću upravu općine Breza je projekciju prihoda i primitaka u DOB-u općine Breza za 2022 -2024. godinu uradila na bazi ostvarenih prihoda u 2020. godini, projeciranih prihoda za 2021. godinu (i njihova realizacija vezano za pandemiju virusa COVID-19 i njenih posljedica po fiskalnu politiku i budžet) i Projekcija koje su dostavljene od strane Ministarstva finansija za općine Zeničko-dobojskog kantona.

Očekivani nivo ukupnih poreznih i neporeznih prihoda, koji su na raspolaganju za finansiranje funkcija Budžeta općine Breza iznosi 5.600.000 KM u 2022. godini. Projektovani nivo prihoda u 2023. godini iznosi 6.000.000 KM a u 2024. godini 6.200.000 KM.

Iz datih projekcija može se vidjeti da je projektovani nivo ukupnih prihoda u 2022. godini veći 5 % u odnosu na 2021. Godinu, u 2023. godini veći za 8 % u odnosu na 2022. godinu, dok se u 2024. godini projiciraju sa rastom od 4 % u odnosu na 2023. godinu.

Vrsta prihoda	Ostvareno 2020.	Procjena 2021.	Projekcija		
			2022.	2023.	2024.
UKUPNA SREDSTVA	4.729.988,62	5.360.055	5.600.000	6.000.000	6.200.000
Poreski prihodi	2.625.361,31	2.600.000	2.770.000	2.852.000	2.960.000
Indirektni porezi	1.456.334,88	1434.192	1.351.275	1.303.767	1.381.460
Direktni porezi	1.169.026,46	1.165.808	1.418.725	1.548.233	1.578.540
Neporeski prihodi	951.578,11	1.200.000	1.200.000	1.400.000	1.450.000
Finansiranje i grantovi	1.153.049,17	1.560.055	1.630.000	1.748.000	1.790.000

Tabela 5.-Revidirane projekcije poreznih i neporeznih prihoda općine Breza za 2021. i period 2022 - 2024. godina

POTROŠNJA U BUDŽETU OPĆINE BREZA

U ovom poglavlju su sažeta glavna pitanja iz oblasti upravljanja javnim sredstvima. Ovakva analiza predstavlja važan element u srednjoročnom planiranju budžeta i pruža pregled strukture budžeta po ekonomskoj klasifikaciji, a koristi se za određivanje svih strukturalnih neravnoteža, koje se trebaju razmotriti u procesu razmatranja prioriternih rashoda i definisanja gornjih granica rashoda budžetskih korisnika. U ovom dijelu se analiziraju i daju preporuke o strukturi budžeta s osvrtom na plaće i naknade, materijalne troškove, grantove i kapitalne izdatke.

Na osnovu ove analize i prognoze prihoda, urađene su projekcije budžetske potrošnje po ekonomskoj klasifikaciji za period 2022. – 2024. godina.

Postojeća struktura potrošnje nije optimalna, uslijed alociranja velikog iznosa budžetskih sredstava na plaće i naknade, socijalne transfere, te nedovoljne alokacije na materijalne troškove i kapitalne investicije, pa je imperativ Organu uprave Općine Breza, da se odupre povećanju potrošnje van okvira onoga što je fiskalno održivo.

U slijedećoj tabeli daju se okvirni ukupni troškovi po osnovu rashoda iz budžeta i po osnovu prihoda od sopstvene djelatnosti, namjenskih sredstava, donacija i primljenih tekućih transfera.

Tabela 6. Projekcija rashoda i izdataka za Općinu Breza za 2022. – 2024. godinu

Rashodi	Ostvareno	Plan	Projekcije		
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
UKUPNO PLAĆE	1.942.000	1.768.475	1.769.000	1.769.000	1.769.000
Bruto plaće i doprinosi	1.758.000	1.552.500	1.553.000	1.553.000	1.553.000
Naknade troškova zaposlenih	184.000	215.975	216.000	216.000	216.000
MATERIJALNI TROŠKOVI	1.229.000	969.080	1.000.000	1.000.000	1.000.000
TEKUĆI TRANSFERI	1.023.000	1.081.000	1.150.000	1.200.000	1.200.000
Subvencije	250.000	300.000	340.000	360.000	360.000
Transferi pojedincima	251.000	290.000	300.000	300.000	300.000
Transferi drugim nivoima vlasti	310.000	299.000	310.000	310.000	310.000
Ostali tekući transferi	212.000	193.000	200.000	230.000	230.000
Kapitalni grantovi	28.000	46.000	50.000	100.000	150.000
Otplate kamate	25.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Nabavka stalnih sredstava	1.068.000	705.000	941.000	1.241.000	1.491.000
Otplata duga	100.000	160.000	160.000	160.000	160.000
Pozajmice					
Ostalo		600.000	500.000	500.000	400.000
UKUPNO	5.451.000	5.360.055	5.600.000	6.000.000	6.200.000

Odjel A. Plaće i naknade

U narednom periodu ne predviđa se značajnije povećanje broja zaposlenih, osim određenih preraspodjela državnih službenika i namještenika i ukoliko bude neophodnost za novim referatima u skladu sa zakonskim propisima i odredbama.

OPĆINA BREZA

Tabela 7.

	OSTVARENO 2020. GODINA	PLAN 2021. GODINA	PROJEKCIJA		
			2022. GODINA	2023. GODINA	2024. GODINA
UKUPNE PLATE , NAKNADE I DOPRINOSI (BRUTO)	1.941.628	1.768.475	1.768.475	1.768.475	1.768.475
UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH	72	70	68	66	64
PROSJEČNA PLATA (NETO)	1.276,00	1.157,00	1.191,00	1.227,00	1.265,00

Odjel B. Materijalni troškovi

Potrošnja na materijal i usluge se procjenjuje 1.000.000 KM u 2022. godini, što predstavlja 18 % ukupnog Budžeta Općine.

Odjel C. Tekući transferi

Ukupno projicirani tekući transferi u 2022. godini iznose 1.150.000 KM i u odnosu na plan u 2021. godine su veći za 7 %.

U strukturi planiranih tekućih transfera za 2022. godinu, najveći dio se odnosi na transfere iz oblasti socijalne zaštite, transfere iz oblasti obrazovanja, zdravstva, nauke, kulture i sporta, transfere iz oblasti rješavanja pitanja prava pripadnika boračke populacije i ostale tekuće transfere.

Odjel D. Kapitalna potrošnja Općine Breza

Ukupni kapitalni izdaci iz budžeta se projiciraju na 1.181.000 KM u 2022. godini. Opređenje Općinskog načelnika je održivi budžet, ali i pojačana izdvajanja u infrastrukturne projekte, radi stvaranja adekvatnih uslova za investiranja na području Općine Breza kako domaćih tako i stranih investicija.

Predviđeni kapitalni projekti uključuju:

- Kapitalne projekte iz cestovne infrastrukture
- Kapitalne projekte iz oblasti vodoprivrede
- Kapitalne projekte u Mjesnim zajednicama
- Kapitalne projekte Javnim preduzećima i ustanovama
- Nabavku opreme budžetskim korisnicima
- Nabavku građevina (dovršetak izgradnje Sportske dvorane Mahala, izgradnja Gradske tržnice, izgradnja i uređenje Trga rudara u Centru grada)

Tabela 8. Kapitalni projekti

	Ostvareno	Plan Budžeta	Projekcija		
	2020	2021	2022	2023	2024
Kapitalni grantovi	28.000	46.000	50.000	100.000	150.000
Nabavka stalnih sredstava	1.068.000	705.000	941.000	1.241.000	1.491.000
Izdaci za kamate	25.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Otplata duga	100.000	160.000	160.000	160.000	160.000
UKUPNI KAPITALNI IZDACI	1.221.000	941.000	1.181.000	1.531.000	1.831.000

Njihova pojedinačna visina i raspored po nadležnim korisnicima biće utvrđena budžetima svake projicirane godine.

V. Budžetski prioriteti za period 2022. - 2024.godina

Suočena sa prioritetima i zahtjevima budžetskih korisnika koji nadilaze nivo raspoloživih resursa, obaveza je Općinskog načelnika da donese odluke o tome koje su njene prioritetne politike.

Prioriteti Budžeta Općine Breza:

- Nastavak aktivnosti na suzbijanju pandemije virusa COVID-19
- Sanacija posljedica nastalih po građane Općine Breza, privredu i privredne subjekte (primarni cilj je istovremena zaštita poslovnih subjekata i očuvanje radnih mjesta i dohodka zaposlenika, uz istovremeno očuvanje budžetske stabilnosti)
- Stabilizacija i konsolidacija Budžeta općine Breza – planiranje i izdvajanje sredstava za smanjenje ukupnog deficita Budžeta općine Breza iz prethodnih godina
- Reorganizacija lokalne općinske uprave
- Budžetska disciplina i jačanje fiskalne odgovornosti korisnika budžetskih sredstava (potrošačkih jedinica, Općinski načelnik i općinske Službe)
- Uvođenje trezorskog načina poslovanja sa budžetskim korisnicima u cjelosti i uspostava internog sistema kontrole i nadzora nad utroškom sredstava svih budžetskih korisnika
- Isplata plata uposlenika i naknada općinskih vijećnika u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima
- Izdvajanja za prijem i podrška odrađivanje volonterskog staža, akademski obrazovanih mladih ljudi
- Koordinacija i pojačane aktivnosti svih korisnika budžetskih sredstava u prikupljanju javnih prihoda sa svih nivoa vlasti
- Izdvajanja za socijalna davanja
- Poboljšanje zdravstvenih uslova stanovništva
- Poboljšanja uslova zaštite stanovništva od prirodnih i ljudskih nepogoda
- Subvencije za rješavanje steriliteta kod bračnih parova koji žele formirati porodicu
- Izdvajanja za stipendiranje srednjoškolaca i studenata
- Daljnja podrška poljoprivrednoj proizvodnji
- Subvencije za jačanje kapaciteta i razvoja malih i srednjih preduzeća
- Promocija domaćih proizvoda
- Stvaranje uslova za jačanje turizma
- Pripreme za uvođenje i uspostavljanje sistema korištenja Javno-privatno partnerstvo
- Stvaranje industrijskih i poslovnih zona – uslov za razvoj malih i srednjih preduzeća kao osnov za upošljavanje mladih ljudi
- Dovršetak izgradnje Sportske dvorane Mahala, kao i jačanje nevladinog sektora
- Infrastrukturalna davanja – rekonstrukcija primarne i sekundarne mreže vodovodnih i kanalizacionih sistema ,uređenje kanalizacionih sistema(izgradnja kolektora za prečišćavanje otpadnih voda), asfaltiranje putnih komunikacija,proširenje javne rasvjete, rješavanje odvoza otpada, modernizacija Komunalnog preduzeća...

Budžetski i ostali korisnici budžeta imali su obavezu pripremiti i dostaviti Službi za finansije,inspekcijske poslove i opću upravu svoje zahtjeve sa prioritetima za potrebnim sredstvima. Cilj ovih zahtjeva je da se budžetskim korisnicima pruži mogućnost da doprinesu izradi Nacrta budžeta Općine Breza za 2022. godina tako što će odrediti svoje prioritete za raspodjelu sredstava iz budžeta, a u skladu sa ciljevima ekonomskih i društvenih politika i Strategijom razvoja Općine Breza 2019-2027 godina.

Prijedlozi prioriteta potrošnje i početnih gornjih granica rashoda za period 2022-2024. godine sadržani u ovom dokumentu utvrđeni su sveobuhvatnim razmatranjem sljedećih ključnih faktora:

- fiskalne politike Općine Breza i okvira raspoloživih sredstava (uzevši u obzir pandemiju virusa COVID-19 – mjere suzbijanja i posljedice saniranja istih)
- dostavljenih finansijskih zahtjeva budžetskih korisnika;
- utvrđenim prioritetima Općine Breza.

U skladu sa članom 18. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine Federacije BiH“, br. 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19) nakon usvajanja od strane Općinskog načelnika, ovaj dokument bit će dostavljen Općinskom vijeću Općine Breza kao informacija i objavljen na web stranici Općine Breza.

Datum: 29.10.2021 godine

Broj: 01/2-11-3283/21

OPĆINSKI NAČELNIK

Vedad Jusić